

ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

HEPSA – εργαλείο αυτοαξιολόγησης της ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία

Οδηγός χρήστη

ECDC ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΓΓΡΑΦΟ

HEPSA – εργαλείο αυτοαξιολόγησης της ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία

Οδηγός χρήστη

Το παρόν έργο πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC), υπό τον συντονισμό των Graham Fraser και Svetla Tsolova, και υλοποιήθηκε από τη Mariana Haebeler, επικεφαλής επιδημιολόγο στο ίδρυμα IQVIA, Μαδρίτη. Θα θέλαμε επίσης να εκφράσουμε τις ευχαριστίες μας στο ολλανδικό Εθνικό Ινστιτούτο για τη Δημόσια υγεία και το Περιβάλλον (RIVM) για τη συμβολή του.

Προτεινόμενη παραπομπή: Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων. HEPSEA – εργαλείο αυτοαξιολόγησης της ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία, οδηγός χρήστη. Στοκχόλμη: ECDC, 2018.

Στοκχόλμη, Ιούνιος 2018

ISBN 978-92-9498-321-3

doi: 10.2900/54649

Αριθμός καταλόγου TQ-02-18-883-EL-N

Φωτογραφία εξωφύλλου: Sheila Sund, Creative Commons Attribution Non Commercial (CC BY-NC 4.0), παραχώρηση άδειας μέσω Flickr

© Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων, 2018

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	iv
Γλωσσάριο	iv
Εισαγωγή	1
Το εργαλείο HEPSA	2
Προετοιμασία και διακυβέρνηση πριν από το συμβάν	3
Πόροι: εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό.....	4
Υποστηρικτική ικανότητα: επιτήρηση.....	4
Υποστηρικτική ικανότητα: εκτίμηση κινδύνου	4
Διαχείριση αντίδρασης στο συμβάν.....	4
Ανασκόπηση μετά το συμβάν	4
Αξιοποίηση των διδαγμάτων.....	5
Οδηγίες.....	6
Κοινό-στόχος.....	6
Συμπλήρωση των φύλλων εργασίας.....	6
Βαθμολογία	8
Πρόσθετες υποδείξεις.....	9

Αριθμητικά στοιχεία

Εικόνα 1. Διαδικασία RHEP	2
Εικόνα 2. Στιγμιότυπο οθόνης: Αξιοποίηση των διδαγμάτων	6

Πίνακες

Πίνακας 1. Ερμηνεία βαθμολογίας.....	9
--------------------------------------	---

Συντομογραφίες

ΒΣΔ	Βασικό σύνολο δεικτών
ΟΣΔ	Ολοκληρωμένο σύνολο δεικτών
ΕΟΧ	Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
HEPSA	Αυτοαξιολόγηση της ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία
ΔΥΚ	Διεθνής υγειονομικός κανονισμός
ΚΜ	Κράτος μέλος
ΕΕΠ	Εθνικός εστιακός πόλος
RHEP	Ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία
ΠΟΥ	Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας

Γλωσσάριο

Κρίση	Σοβαρή, μη αναμενόμενη και συχνά επικίνδυνη κατάσταση για την αντιμετώπιση της οποίας απαιτείται άμεση δράση. Μπορεί να προκληθεί από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές και ενδέχεται να επηρεάσει ή να απειλήσει ζωές, το περιβάλλον, κρίσιμες υποδομές ή βασικές κοινωνικές λειτουργίες.
Συμβάν νόσου	Η εμφάνιση νόσου ή περιστατικού που δημιουργεί τις προϋποθέσεις εμφάνισης νόσου.
Σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης	Σύστημα για τον προσδιορισμό δυνητικών κρίσεων, κυρίως μέσω δελτίων, προβλέψεων, συναγεμμένων.
Επικοινωνία έκτακτης ανάγκης	Επείγουσα, χρονοευαίσθητη επικοινωνία με συγκεκριμένη ομάδα προσώπων λόγω μη φυσιολογικής συγκυρίας η οποία επιβάλλει άμεση δράση, πέραν των κανονικών διαδικασιών, με στόχο τον περιορισμό τραυματισμού ή θανάτου ανθρώπων, ζημίας σε περιουσίες ή στο περιβάλλον. Η επικοινωνία έκτακτης ανάγκης έχει πολύ συχνά ως στόχο την υποκίνηση ή την καθοδήγηση άμεσης δράσης.
Ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης	Ενέργειες που αναλαμβάνονται πριν από την επέλευση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης ώστε να διευκολύνεται η ταχεία, αποτελεσματική και κατάλληλη απόκριση σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
Πηγή κινδύνου	Δυνητική πηγή πρόκλησης ανεπιθύμητων ενεργειών στην υγεία των εκτεθειμένων πληθυσμών.
Επιτήρηση βάσει δεικτών	Διαδικασίες ρουτίνας για την αναφορά περιστατικών νόσων, για παράδειγμα συστήματα επιτήρησης δηλωτέων νόσων, συστήματα επιτήρησης βιοδεικτών και συστήματα επιτήρησης βάσει εργαστηριακών ευρημάτων. Οι διαδικασίες ρουτίνας για την αναφορά

Ετοιμότητα	<p>περιστατικών διενεργούνται συχνά από ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης, οι δε αναφορές υποβάλλονται σε εβδομαδιαία ή μηνιαία βάση.</p>
Σχεδιασμός ετοιμότητας	<p>Η γνώση και οι ικανότητες που αναπτύσσονται από τις κυβερνήσεις, από επαγγελματικούς οργανισμούς αντίδρασης και αποκατάστασης, από κοινότητες και ιδιώτες για την αποτελεσματική πρόληψη, απόκριση σε δυνητική, επικείμενη ή τρέχουσα κρίση και αποκατάσταση των επιπτώσεών της.</p>
Νόσος προτεραιότητας	<p>Αφορά την κατάρτιση σχεδίων σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο για διάφορους τομείς οι οποίοι επηρεάζουν τα σχέδια αντιμετώπισης καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Τα σχέδια ετοιμότητας αποτελούν τη ραχοκοκκαλιά για την ανάπτυξη βασικών στοιχείων αντιμετώπισης διαφόρων τύπων απειλών για την υγεία, καθώς και για τη βελτίωση της διαλειτουργικότητας των εν λόγω σχεδίων. Ο σχεδιασμός ετοιμότητας καλύπτει απειλές και καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που αποτελούν ή ενδέχεται να αποτελέσουν απειλή για τη δημόσια υγεία κράτους μέλους.</p>
Ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία	<p>Νόσοι που εγείρουν ανησυχία σε κράτος. Για τον προσδιορισμό των εν λόγω νόσων έχει οριστεί ένα σύνολο κριτηρίων.</p>
Κίνδυνος για τη δημόσια υγεία	<p>Η ικανότητα των συστημάτων δημόσιας υγείας και υγειονομικής περίθαλψης, των κοινοτήτων και των ιδιωτών να προλαμβάνουν, να προστατεύονται, να αποκρίνονται άμεσα και να ανακάμπτουν από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, ιδίως σε περιπτώσεις στις οποίες η κλίμακα, ο χρόνος εκδήλωσης ή ο απρόβλεπτος χαρακτήρας των εν λόγω καταστάσεων απειλούν να προκαλέσουν ανεπιθύμητες επιπτώσεις στις συνήθεις λειτουργίες. Η ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία συνιστά μια συντονισμένη και συνεχή διεργασία σχεδιασμού και υλοποίησης η οποία βασίζεται στη μέτρηση των επιδόσεων και στη λήψη διορθωτικών μέτρων.</p>
Απειλή για τη δημόσια υγεία	<p>Η πιθανότητα εκδήλωσης συμβάντος που μπορεί να επηρεάσει αρνητικά την υγεία ανθρώπινων πληθυσμών, με έμφαση στο κατά πόσον μπορεί να εξαπλωθεί διεθνώς ή να αποτελέσει σοβαρό και άμεσο κίνδυνο.</p>
Αντίδραση	<p>Συμβάν (περιστατικό), πάθηση ή παράγοντας η παρουσία των οποίων μπορεί να βλάψει γρήγορα, άμεσα ή έμμεσα, εκτεθειμένο πληθυσμό σε βαθμό που να οδηγήσει σε κρίση.</p>
Κίνδυνος	<p>Η παροχή υπηρεσιών έκτακτης ανάγκης και βοήθειας στο κοινό κατά τη διάρκεια ή αμέσως μετά από μια κρίση, με στόχο την προστασία της ζωής των ανθρώπων, τη μείωση των επιπτώσεων στην υγεία, το περιβάλλον και την κοινωνία, την προάσπιση της δημόσιας ασφάλειας και την κάλυψη των βασικών αναγκών διαβίωσης των πληγέντων.</p>
Εκτίμηση κινδύνου	<p>Ο συνδυασμός της πιθανότητας εκδήλωσης μιας κρίσης και των αρνητικών της επιπτώσεων.</p> <p>Επιστημονική διαδικασία που συνίσταται στα ακόλουθα βήματα: i) ταυτοποίηση πηγής κινδύνου, ii)</p>

	<p>χαρακτηρισμός πηγής κινδύνου, iii) αξιολόγηση της έκθεσης, και iv) χαρακτηρισμός κινδύνου.</p>
<p>Γνωστοποίηση κινδύνου</p>	<p>Η ανταλλαγή και διάδοση κατάλληλων πληροφοριών σχετικά με κινδύνους με στόχο να παρέχεται στους υπευθύνους λήψης αποφάσεων, τους εμπλεκόμενους φορείς και το κοινό η δυνατότητα λήψης κατάλληλων αποφάσεων.</p>
<p>Διαχείριση κινδύνου</p>	<p>Η διαδικασία, ανεξαρτήτως της εκτίμησης κινδύνου, στάθμισης των εναλλακτικών πολιτικών, της εκτίμησης κινδύνου και των λοιπών παραγόντων που σχετίζονται με την προάσπιση της υγείας των καταναλωτών - σε διαβούλευση με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Εάν χρειαστεί, η εν λόγω διαδικασία επιτρέπει την επιλογή κατάλληλων μέτρων πρόληψης και ελέγχου.</p>
<p>Επιτήρηση</p>	<p>Η συστηματική συγκέντρωση, ταξινόμηση και ανάλυση δεδομένων δημόσιας υγείας, σε συνδυασμό με την έγκαιρη διάδοση πληροφοριών δημόσιας υγείας στους αρμόδιους φορείς για σκοπούς αξιολόγησης και αντίδρασης.</p>
<p>Τρωτότητα</p>	<p>Τα χαρακτηριστικά και οι συνθήκες μιας κοινότητας, ενός συστήματος ή ενός περιουσιακού στοιχείου που καθίστανται ευάλωτα στις καταστροφικές επιπτώσεις μιας κρίσης.</p>

1 Εισαγωγή

Αποστολή του Ευρωπαϊκού Κέντρου Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων (ECDC) είναι η στήριξη των κρατών μελών στην επίτευξη των στόχων ετοιμότητας που προβλέπονται στην απόφαση αριθ. 1082/2013/EE του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Οκτωβρίου 2013 σχετικά με σοβαρές διασυννοριακές απειλές κατά της υγείας και τον σχεδιασμό ετοιμότητας και αντίδρασης. Το ECDC παρέχει υποστήριξη στην ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία (PHEP) και αναλαμβάνει ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών στον τομέα αυτό, όπως ανάπτυξη μεθόδων ετοιμότητας και υλικού σχετικά με πρακτικά ζητήματα ετοιμότητας, καθώς και καθοδήγηση στον σχεδιασμό ετοιμότητας.

Στόχος του εργαλείου HEPSA, του οποίου η ονομασία προκύπτει από τα αρχικά των λέξεων «health emergency preparedness self-assessment» (αυτοαξιολόγηση ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στην υγεία), είναι η υποστήριξη των χωρών στη βελτίωση του επιπέδου PHEP παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να αξιολογούν το επίπεδο ετοιμότητάς τους σε ό,τι αφορά καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία. Το εργαλείο HEPSA χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση των επιπέδων ετοιμότητας, τον προσδιορισμό πιθανών κενών, την ανίχνευση τρωτών σημείων και τον εντοπισμό τομέων που χρήζουν βελτίωσης - με στόχο την ενίσχυση της συνολικής ετοιμότητας σε περίπτωση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία.

Το εργαλείο περιέχει δύο σύνολα δεικτών αξιολόγησης: τους βασικούς και τους ολοκληρωμένους δείκτες. Το σύνολο ολοκληρωμένων δεικτών περιλαμβάνει όλους τους βασικούς δείκτες για τη διενέργεια ολοκληρωμένης αυτοαξιολόγησης.

Το εργαλείο HEPSA έχει σχεδιαστεί ως βιβλίο εργασίας Microsoft Excel με δυνατότητες μακροεντολών. Ο παρών οδηγός χρήστη παρέχει όλες τις βασικές πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία αυτοαξιολόγησης. Αν έχετε περαιτέρω απορίες, επικοινωνήστε μαζί μας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση preparedness@ecdc.europa.eu.

2 Το εργαλείο HEPSA

Το εργαλείο συνίσταται σε επτά ενότητες οι οποίες ορίζουν τη διαδικασία ετοιμότητας και αντίδρασης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας. Συναφείς δραστηριότητες και δείκτες επισημαίνονται για να βοηθήσουν τα κράτη μέλη ΕΕ/ΕΟΧ να αξιολογούν το επίπεδο ετοιμότητάς τους, να εντοπίζουν ενδεχόμενα κενά και να θέτουν προτεραιότητες για περαιτέρω ανάπτυξη. Οι δείκτες σχεδιάστηκαν μετά από ενδελεχή εξέταση της βιβλιογραφίας και κατόπιν επίτευξης συναίνεσης μεταξύ διεθνών εμπειρογνομόνων (στο πλαίσιο διαβουλεύσεων με τους εθνικούς εστιακούς πόλους του ECDC για τους τομείς ετοιμότητας και αντίδρασης).

Κάθε ενότητα του εργαλείου περιέχει περισσότερους δείκτες. Οι δείκτες διακρίνονται σε βασικό σύνολο δεικτών (ΒΣΔ) και σε ολοκληρωμένο σύνολο δεικτών (ΟΣΔ). Το ΒΣΔ ορίζει τη βασική ετοιμότητα των χωρών, η οποία πρέπει να επιτυγχάνεται σε κάθε χώρα, ανεξαρτήτως του τρόπου με τον οποίο διαρθρώνεται το σύστημα υγείας της εκάστοτε χώρας. Το ΟΣΔ ορίζεται από επιπρόσθετους δείκτες ετοιμότητας.

Το HEPSA περιέχει παραπομπές στο εργαλείο κοινής εξωτερικής αξιολόγησης της ΠΟΥ (JEET – έκδοση 1)¹ και στο στρατηγικό πλαίσιο ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης², επιτρέποντας στους χρήστες να υπολογίζουν τη βαθμολογία τους βάσει του JEET και να αξιολογούν το επίπεδο ετοιμότητάς τους σύμφωνα με το πλαίσιο της ΠΟΥ.

Το φύλλο εργασίας κάθε ενότητας περιέχει δύο στήλες με παραπομπές στα έγγραφα της ΠΟΥ. Οι χρήστες μπορούν να συμβουλευθούν το αντίστοιχο φύλλο εργασίας (JEET: Φύλλο εργασίας «Σύνοψη», Πλαίσιο ΠΟΥ: Φύλλο εργασίας «Πλαίσιο ΠΟΥ») όπου διατίθενται οι σύνδεσμοι προς τα έγγραφα της ΠΟΥ.

Εικόνα 1. Διαδικασία PHEP

¹ ΠΟΥ, Στρατηγικό πλαίσιο ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, 2017. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/204368/1/9789241510172_eng.pdf

² ΠΟΥ, ΔΥΚ (2005) Πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης. Εργαλείο κοινής εξωτερικής αξιολόγησης. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/254883/1/9789241511827-eng.pdf>

1. Governance	1- Διακυβέρνηση
2. Capacity building and maintenance	2. Ανάπτυξη και διατήρηση ικανοτήτων
3. Surveillance	3. Επιτήρηση
4. Risk assessment	4. Εκτίμηση κινδύνου
5. Risk and crisis management	5. Διαχείριση κινδύνων και κρίσεων
6. Post-event evaluation	6. Αξιολόγηση μετά το συμβάν
7. Implementation of lessons learned	7. Αξιοποίηση των διδαγμάτων
Pre event	Πριν το συμβάν
Post event	Μετά το συμβάν
Event	Κατά το συμβάν

Η διαδικασία PHEP (σχήμα 1), η οποία καλύπτεται από το εργαλείο HEPSA, διακρίνεται σε επτά βήματα:

- Προετοιμασία και διακυβέρνηση πριν από το συμβάν
- Πόροι: εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό
- Υποστηρικτική ικανότητα: επιτήρηση
- Υποστηρικτική ικανότητα: εκτίμηση κινδύνου
- Διαχείριση αντίδρασης στο συμβάν
- Ανασκόπηση μετά το συμβάν
- Αξιοποίηση των διδαγμάτων.

Τα επτά βήματα ομαδοποιούνται σε τρία στάδια: το στάδιο πριν το συμβάν καλύπτει όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τον σχεδιασμό και την πρόληψη, ενώ το στάδιο κατά τη διάρκεια του συμβάντος επικεντρώνεται στην εκτέλεση των υφιστάμενων σχεδίων ετοιμότητας ως αντίδραση σε (δυναμική) απειλή για τη δημόσια υγεία. Το στάδιο μετά το συμβάν αφορά την ανάκαμψη από απειλή για τη δημόσια υγεία και εστιάζει στη συνεχή βελτίωση όλων των ενοτήτων και στοιχείων που συνθέτουν τη διαδικασία PHEP.

2.1 Προετοιμασία και διακυβέρνηση πριν από το συμβάν

Η προετοιμασία και η διακυβέρνηση πριν από το συμβάν αποτυπώνονται στις δομές και τις διαδικασίες μέσω των οποίων οι εμπλεκόμενοι φορείς αλληλεπιδρούν και συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων που συνδέονται με τη διαδικασία PHEP. Συμπεριλαμβάνεται, για παράδειγμα, η χάραξη εθνικής πολιτικής και η θέσπιση νομοθεσίας που διέπει την ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η κατάρτιση σχεδίων ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, ο σχεδιασμός μέτρων αντίδρασης και ανάκαμψης, η συγκρότηση μηχανισμών συντονισμού, καθώς και η υλοποίηση και παρακολούθηση όλων των ανωτέρω.

2.2 Πόροι: εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό

Η ύπαρξη κατάλληλα εκπαιδευμένου ανθρώπινου δυναμικού, με υψηλό επίπεδο ικανοτήτων και καλές οργανωτικές δεξιότητες, είναι καθοριστικής σημασίας στον σχεδιασμό της διαδικασίας PHER. Η ετοιμότητα ενός οργανισμού για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης εξαρτάται από την ύπαρξη εξειδικευμένου προσωπικού ικανού να αντιδρά αποτελεσματικά σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία. Οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις κατάρτισης βοηθούν στην ανάπτυξη, την αξιολόγηση και τη βελτίωση των λειτουργικών ικανοτήτων και διαδικασιών, καθιστώντας έτσι εφικτή την αποτελεσματική αντίδραση σε μια επιδημική έξαρση ή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία. Για την υποστήριξη της περαιτέρω συζήτησης στον συγκεκριμένο τομέα έχει δημοσιευτεί ένα σύνολο βασικών ικανοτήτων ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης³.

2.3 Υποστηρικτική ικανότητα: επιτήρηση

Η επιτήρηση, συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης προειδοποίησης και της ενημέρωσης σχετικά με επιδημίες, αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την ταχεία ανίχνευση κινδύνων για τη δημόσια υγεία και την κίνηση των διαδικασιών εκτίμησης και διαχείρισης των εν λόγω κινδύνων. Αποτελεί επίσης μία από τις βασικές ικανότητες που περιγράφονται στο πλαίσιο παρακολούθησης των βασικών ικανοτήτων του Διεθνούς Υγειονομικού Κανονισμού (ΔΥΚ)⁴. Η επιτήρηση νόσων περιλαμβάνει τη συστηματική, συνεχή συγκέντρωση, ταξινόμηση και ανάλυση δεδομένων για σκοπούς προάσπισης της δημόσιας υγείας και την έγκαιρη διάδοση πληροφοριών που αφορούν τη δημόσια υγεία.

2.4 Υποστηρικτική ικανότητα: εκτίμηση κινδύνου

Η εκτίμηση κινδύνου ορίζεται ως μια συστηματική διαδικασία κατά την οποία αποδίδεται ορισμένο επίπεδο κινδύνου σε μια (δυναμική) απειλή για τη δημόσια υγεία, όπως προκύπτει από συναγερμούς και έγκαιρες προειδοποιήσεις προερχόμενες από τα συστήματα επιτήρησης μιας χώρας. Αντίστοιχα, η εκτίμηση κινδύνου περιλαμβάνει τη συλλογή, αξιολόγηση και τεκμηρίωση συναφών πληροφοριών⁵ με στόχο τη στήριξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την αντιμετώπιση της απειλής. Η αξιολογική κατάσταση των κινδύνων μπορεί να αποδειχθεί επίσης χρήσιμη στην ιεράρχηση των κινδύνων και των αντίστοιχων δράσεων⁶.

2.5 Διαχείριση αντίδρασης στο συμβάν

Η διαχείριση αντίδρασης στο συμβάν περιλαμβάνει όλες τις στρατηγικές και τις δράσεις που έχουν σχεδιαστεί για την παροχή βοήθειας στις χώρες ώστε να αντιμετωπίζουν ξαφνικές και σοβαρές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία. Τα συμβάντα δημόσιας υγείας καταδεικνύουν κατά πόσον ένας οργανισμός μπορεί να λαμβάνει έγκαιρες, κατάλληλες και προσεκτικές αποφάσεις, βασισμένες σε ορθή αξιολόγηση της κατάστασης και στη βέλτιστη διαθέσιμη γνώση. Στόχος της διαχείρισης αντίδρασης στο συμβάν είναι ο περιορισμός του αρνητικού αντίκτυπου του συμβάντος δημόσιας υγείας και η επαναφορά στην κανονική κατάσταση. Η δημιουργία ενός λειτουργικού συστήματος συνεργασίας σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο αποτελεί ευθύνη των φορέων σχεδιασμού δράσεων για τη δημόσια υγεία. Αναγνωρίζεται η ανάγκη της αμοιβαίας επικοινωνίας, της ανταλλαγής πληροφοριών και της διαφάνειας στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Νομικό έρεισμα για τις εν λόγω δραστηριότητες αποτελεί η εθνική νομοθεσία, η απόφαση αριθ. 1082/2013 της ΕΕ σχετικά με διασυνοριακές απειλές κατά της υγείας και ο διεθνής υγειονομικός κανονισμός (ΔΥΚ).

2.6 Ανασκόπηση μετά το συμβάν

Είναι σημαντική η διενέργεια ανασκόπησης μετά το συμβάν, ήτοι μόλις παρέλθει μια κατάσταση έκτακτης ανάγκης για τη δημόσια υγεία. Η αξιολόγηση του συμβάντος επιτρέπει την εκτίμηση του επιπέδου ετοιμότητας μιας χώρας ή περιοχής και συμβάλλει στον προσδιορισμό τυχόν κενών και τομέων που χρήζουν βελτίωσης.

³ Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων. Public health emergency preparedness – Core competencies for EU Member States (Ετοιμότητα για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στη δημόσια υγεία – Βασικές ικανότητες για τα κράτη μέλη της ΕΕ). Στοχόλημη: ECDC, 2017. Διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/public-health-emergency-preparedness-core-competencies-eu-member-states.pdf>

⁴ <http://www.who.int/ihr/publications/WHO-HSE-GCR-2016.16/en/>

⁵

<https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/media/en/publications/Publications/1108 TED Risk Assessment Methodology Guidance.pdf>

⁶ https://ecdc.europa.eu/sites/portal/files/documents/Tool-for-disease-priority-ranking_handbook_0_0.pdf

2.7 Αξιοποίηση των διδαγμάτων

Μετά την εκτίμηση των δυνατών και αδύνατων σημείων του συστήματος ΡΗΕΡ κατά την αξιολόγηση μετά το συμβάν, τα εν λόγω ευρήματα πρέπει να μεταφραστούν σε δράσεις, ήτοι στην αξιοποίηση των διδαγμάτων.

3 Οδηγίες

3.1 Κοινό-στόχος

Το εργαλείο HEPSA απευθύνεται στους επαγγελματίες του τομέα της δημόσιας υγείας οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον σχεδιασμό ετοιμότητας για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και στη διαχείριση συμβάντων. Τα φύλλα εργασίας του εργαλείου μπορούν να συμπληρωθούν από ένα ή περισσότερα άτομα, για παράδειγμα κατά τη διάρκεια εργαστηρίου ή με κοινή χρήση του αρχείου Excel μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Αυτή η διαδικασία ανταλλαγής και συναίνεσης μπορεί να θεωρηθεί ως ένα πρώτο βήμα για τη βελτίωση της ευαισθησίας και του συντονισμού μεταξύ των επαγγελματιών του τομέα της δημόσιας υγείας που προΐστανται της διαχείρισης συμβάντων δημόσιας υγείας.

3.2 Συμπλήρωση των φύλλων εργασίας

Το εργαλείο HEPSA αποτελείται από επτά ενότητες, σε κάθε δε ενότητα αντιστοιχεί ξεχωριστό φύλλο εργασίας. Κάθε ενότητα περιλαμβάνει διάφορους δείκτες. Οι δείκτες ανήκουν είτε σε βασικό σύνολο δεικτών (ΒΣΔ) είτε σε ολοκληρωμένο σύνολο δεικτών (ΟΣΔ).

Η διάκριση σε ΒΣΔ και ΟΣΔ δεν προκύπτει από κάποια ιεραρχική δομή. Πράγματι, οι ολοκληρωμένοι δείκτες δεν καθορίζουν τον αντίστοιχο βασικό δείκτη. Αντιθέτως, προσφέρουν πιο ολοκληρωμένη εικόνα μιας ενότητας. Αρχικά, εμφανίζεται μόνο το ΒΣΔ. Κάνοντας κλικ στην επιλογή «Άνοιγμα ΟΣΔ» στο άνω μέρος του φύλλου εργασίας, το ΟΣΔ εμφανίζεται σε όλα τα φύλλα εργασίας. Κάνοντας κλικ στην επιλογή «Κλείσιμο ΟΣΔ», το ΟΣΔ απενεργοποιείται (βλ. στιγμιότυπο οθόνης).

Εικόνα 2. Στιγμιότυπο οθόνης: Αξιοποίηση των διδαγμάτων

Implementation of lessons learned

Responsible authority/ies:
Respondent/s:

= BSI
 = CSI

Performance measure	WHO	JEE	Select desired percentage by typing '1' into the corresponding column					Rating	
			0%	20%	40%	60%	80%		100%
1 Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used to improve preparedness and response activities.	C.6								
2 Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used across all relevant sectors.	C.6								
3 Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used to improve policies and practice.	C.6								

BSI 0.0
 CSI 0.0

Implementation of lessons learned	Αξιοποίηση των διδαγμάτων
Responsible authority/ies	Αρμόδια(ες) αρχή(ές)
Respondent/s	Αποκρινόμενος(οι)
=BSI	=ΒΣΔ
=CSI	=ΟΣΔ
Open CSI	Άνοιγμα ΟΣΔ
Close CSI	Κλείσιμο ΟΣΔ
Performance measure	Μέτρηση επιδόσεων
WHO	ΠΟΥ
JEE	ΓΕΕ
Select desired percentage by typing '1' into the corresponding column	Επιλέξτε το επιθυμητό ποσοστό πληκτρολογώντας '1' στην αντίστοιχη στήλη
Rating	Αξιολόγηση
0.0	0,0

Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used to improve preparedness and response activities	Οι εμπειρίες και τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από ανασκοπήσεις μετά το συμβάν ή από ασκήσεις χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση των δραστηριοτήτων ετοιμότητας και αντίδρασης
Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used across all relevant sectors	Οι εμπειρίες και τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από ανασκοπήσεις μετά το συμβάν ή από ασκήσεις χρησιμοποιούνται σε όλους τους συναφείς τομείς
Experiences and lessons learned, from post-event reviews or exercises, are used to improve policies and practice.	Οι εμπειρίες και τα διδάγματα που αποκομίστηκαν από ανασκοπήσεις μετά το συμβάν ή από ασκήσεις χρησιμοποιούνται για τη βελτίωση των εφαρμοζόμενων πολιτικών και πρακτικών.

Score	Frequency scale	Achievement scale
No (0%)	Never	Not achieved, no progress, no sign of forward action
20%	Infrequent	Minor progress, with few signs of forward action in plans or policy
40%	Sometimes	Some progress, but without systematic policy and/or organisational commitment
60%	Often	Organisational commitment attained or considerable progress made, but achievements do not meet all needs and requirements
80%	Mostly	Substantial achievements but with some recognised limitations in capacities, capabilities and/or resources
Yes (100%)	Always	Comprehensive achievements with sustained commitment and capacities at all levels

Comments

Next

Score	Βαθμολογία
Frequency scale	Κλίμακα συχνότητας
Achievement scale	Κλίμακα επιτυχίας
No (0%)	Όχι (0%)
Yes (100%)	Ναι (100%)
Never	Ποτέ
Infrequent	Σπάνια
Sometimes	Μερικές φορές
Often	Συχνά
Mostly	Πολύ συχνά
Always	Πάντα
Not achieved, no progress, no sign of forward action	Μη επιτευχθείσα, απουσία προόδου, απουσία ενδείξεων βελτίωσης
Minor progress, with few signs of forward action in plans or policy	Πολύ μικρή πρόοδος, με ελάχιστες ενδείξεις βελτίωσης σε σχέδια ή πολιτικές
Some progress, but without systematic policy and/or organisational commitment	Μικρή πρόοδος, όμως χωρίς συστηματική δέσμευση σε επίπεδο πολιτικών ή/και οργάνωσης
Organisational commitment attained or considerable progress made, but achievements do not meet all needs and requirements	Επίτευξη δέσμευσης σε επίπεδο οργάνωσης ή σημαντική πρόοδος, όμως τα επιτεύγματα δεν ανταποκρίνονται σε όλες τις ανάγκες ή απαιτήσεις
Substantial achievements but with some recognised limitations in capacities, capabilities and/or resources	Σημαντική επιτυχία, όμως με ορισμένους διαπιστωθέντες περιορισμούς όσον αφορά τις ικανότητες, τις δυνατότητες ή/και τους πόρους
Comprehensive achievements with sustained commitment and capacities at all levels	Ολοκληρωμένη επιτυχία με σταθερή δέσμευση και ικανότητες σε όλα τα επίπεδα
Comments	Σχόλια
Next	Επόμενο

3.3 Βαθμολογία

Διατίθενται δύο επιλογές για τη συμπλήρωση του εργαλείου HEPSA.

- Συμπληρώστε τα πεδία και υπολογίστε τη βαθμολογία για το ΒΣΔ (δείκτες σε σκούρο πράσινο). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο κάτω μέρος του κάθε φύλλου εργασίας. Το φύλλο εργασίας «Σύνοψη» παρέχει επισκόπηση του επιπέδου PHEP που έχει επιτευχθεί.
- Συμπληρώστε τα πεδία και υπολογίστε τη βαθμολογία για το ΟΣΔ (όλοι οι δείκτες). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στο κάτω μέρος του κάθε φύλλου εργασίας. Το φύλλο εργασίας «Σύνοψη» παρέχει μια ολοκληρωμένη επισκόπηση του επιπέδου PHEP που έχει επιτευχθεί.

Για τον υπολογισμό μιας βαθμολογίας απαιτείται το πλήρες σύνολο των αντίστοιχων δεικτών.

Οι βαθμολογίες εμφανίζονται σε μορφή ποσοστού (0 έως 100, ανά 20 μονάδες) και σε δύο κλίμακες: την κλίμακα συχνότητας και την κλίμακα επιτυχίας. Βλ. Πίνακα 1 για την ερμηνεία της βαθμολογίας.

Πίνακας 1. Ερμηνεία βαθμολογίας

Βαθμολογία	Κλίμακα συχνότητας	Κλίμακα επιτυχίας
Όχι (0%)	Ποτέ	Μη επιτευχθείσα, απουσία προόδου, απουσία ενδείξεων βελτίωσης
20%	Σπάνια	Πολύ μικρή πρόοδος, με ελάχιστες ενδείξεις βελτίωσης σε σχέδια ή πολιτικές
40%	Μερικές φορές	Μικρή πρόοδος, όμως χωρίς συστηματική δέσμευση σε οργανωτικό επίπεδο ή σε επίπεδο πολιτικής
60%	Συχνά	Επίτευξη δέσμευσης σε επίπεδο οργάνωσης ή σημαντική πρόοδος, όμως τα επιτεύγματα δεν ανταποκρίνονται σε όλες τις ανάγκες ή απαιτήσεις
80%	Πολύ συχνά	Σημαντική επιτυχία, όμως με ορισμένους διαπιστωθέντες περιορισμούς όσον αφορά τις ικανότητες, τις δυνατότητες ή/και τους πόρους
Ναι (100%)	Πάντα	Ολοκληρωμένη επιτυχία με σταθερή δέσμευση και ικανότητες σε όλα τα επίπεδα

3.4 Πρόσθετες υποδείξεις

- Αποθηκεύετε πάντα αντίγραφο του αρχείου. Φροντίζετε να αποθηκεύετε το αρχείο σε τακτική βάση.
- Μπορείτε να επιλέξετε υπολογισμό της βαθμολογίας για όλες τις ενότητες ή για ορισμένες μόνο ενότητες. Οι βαθμολογίες μπορούν να υπολογίζονται βάσει του ΒΣΔ ή του ΟΣΔ. Για όλους τους δείκτες διατίθεται ένα πλαίσιο για σχόλια το οποίο μπορεί να χρησιμοποιείται για την επεξήγηση της επιλογής χρήσης του εκάστοτε δείκτη.
- Κατά τον υπολογισμό μιας βαθμολογίας, επιλέξτε τον καταλληλότερο δείκτη με τη βοήθεια του οδηγού. Δεν υπάρχουν λάθος απαντήσεις, όμως είναι σημαντική η καταγραφή των αδυναμιών ή των τρωτών σημείων ώστε να μπορούν να αντιμετωπιστούν στο μέλλον.
- Για να επιλέξετε ένα ποσοστό, τοποθετήστε τον αριθμό '1' στο αντίστοιχο πλαίσιο της κίτρινης ενότητας. Μπορείτε να επιλέξετε μόνο ένα ποσοστό ανά δείκτη. Πάντοτε συμπληρώνετε το πλήρες σύνολο δεικτών (ΒΣΔ ή ΟΣΔ), ακόμη και αν ενίοτε χρειάζεται να επιλέξετε 'ΔΥ/ΔΓ' (δεν υπάρχει/δεν γνωρίζω). Δεν είναι δυνατή η αξιολόγηση μη πλήρων συνόλων δεικτών. Για να εμφανιστούν όλοι οι δείκτες μιας συγκεκριμένης ενότητας ενδέχεται να πρέπει να μετακινηθείτε προς το επάνω/κάτω μέρος της σελίδας. Όλα τα αποτελέσματα μεταφέρονται αυτόματα στο φύλλο εργασίας 'Σύνοψη'.
- Η βαθμολογία για κάθε δείκτη εμφανίζεται στη στήλη 'Βαθμολογία'. Στη συνέχεια, μετατρέπονται σε συντελεστή βαρύτητας, ο οποίος προσμετράται στη συνολική βαθμολογία της συγκεκριμένης ενότητας. Αφότου βαθμολογηθεί κάθε επιμέρους δείκτης, επιλέξτε *Enter* για να εμφανιστεί η σύνοψη όλων των βαθμολογιών για κάποια συγκεκριμένη ενότητα (στο κάτω μέρος κάθε φύλλου εργασίας). Σύνοψη όλων των βαθμολογιών παρέχεται στο φύλλο εργασίας 'Σύνοψη'.
- Αν δεν μπορείτε να αξιολογήσετε όλους τους δείκτες κατά τη διάρκεια μιας συνεδρίας, αποθηκεύστε και κλείστε το αρχείο Excel. Μόλις έχετε και πάλι χρόνο στη διάθεσή σας, συνεχίστε από το σημείο όπου σταματήσατε.
- Μόλις καταχωριστούν όλες οι τιμές για το ΒΣΔ/ΟΣΔ, το αποτέλεσμα του υπολογισμού μεταφέρεται αυτόματα στο φύλλο εργασίας 'Σύνοψη'. Το φύλλο εργασίας 'Σύνοψη' παρουσιάζει τη βαθμολογία για κάθε ενότητα, παράλληλα με ένα αραχνοειδές διάγραμμα για τα ΒΣΔ/ΟΣΔ. Το φύλλο εργασίας εμφανίζει επίσης επισκόπηση των βαθμολογιών που βασίζονται σε δείκτες JEE και σε σχετικούς δείκτες HEPSA.
- Αν επιθυμείτε να ξεκινήσετε εκ νέου, δημιουργήστε ένα νέο αρχείο HEPSA. Εναλλακτικά, μπορείτε να διαγράψετε όλες τις απαντήσεις επιλέγοντας όλα τα πεδία και πατώντας 'delete' στο πληκτρολόγιό σας.
- Εάν επιθυμείτε να εκτυπώσετε το περιεχόμενο του αρχείου, αποθηκεύστε το φύλλο εργασίας Excel σε μορφή PDF και εκτυπώστε το αρχείο PDF.
- Αξιολόγηση του εργαλείου: αξιολογήστε κατά πόσον το εργαλείο σάς φάνηκε εύχρηστο και χρήσιμο συμπληρώνοντας το συνοδευτικό έντυπο αξιολόγησης. Θα χαρούμε να λάβουμε τα σχόλιά σας, τα οποία θα αξιοποιήσουμε για την περαιτέρω βελτίωση του εργαλείου. Αποστείλατε το έντυπο στη διεύθυνση: preparedness@ecdc.europa.eu

**European Centre for Disease
Prevention and Control (ECDC)**

Address:
Gustav III:s boulevard 40, SE-169 73 Solna,
Sweden

Tel. +46 858601000
Fax +46 858601001
www.ecdc.europa.eu

An agency of the European Union
www.europa.eu

Subscribe to our publications
www.ecdc.europa.eu/en/publications

Contact us
publications@ecdc.europa.eu

Follow us on Twitter
[@ECDC_EU](https://twitter.com/ECDC_EU)

Like our Facebook page
www.facebook.com/ECDC.EU

ECDC is committed to ensuring the transparency and independence of its work

In accordance with the Staff Regulations for Officials and Conditions of Employment of Other Servants of the European Union and the ECDC Independence Policy, ECDC staff members shall not, in the performance of their duties, deal with a matter in which, directly or indirectly, they have any personal interest such as to impair their independence. Declarations of interest must be received from any prospective contractor(s) before any contract can be awarded.
www.ecdc.europa.eu/en/aboutus/transparency

HOW TO OBTAIN EU PUBLICATIONS

Free publications:

- one copy:
via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- more than one copy or posters/maps:
from the European Union's representations (http://ec.europa.eu/represent_en.htm);
from the delegations in non-EU countries (http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm);
by contacting the Europe Direct service (http://europa.eu/europedirect/index_en.htm) or
calling 00 800 6 7 8 9 10 11 (freephone number from anywhere in the EU) (*).

(* The information given is free, as are most calls (though some operators, phone boxes or hotels may charge you).

Priced publications:

- via EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

■ Publications Office